

Závěrečná zpráva o postupu prací a dosažených výsledcích za rok 2019

Číslo výzkumného úkolu: VUS4_07_VÚBP

Název výzkumného úkolu: Zaměstnávání cizinců
z neevropských zemí z pohledu bezpečnosti a ochrany
zdraví při práci

Hlavní řešitel: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Příloha:

Německé zemědělství a možnost využití migrantů v tomto
segmentu

Obsah

1	Úvod	5
2	Chov hospodářských zvířat v Německu.....	7
2.1	Produkce mléka	7
2.2	Produkce masa.....	8
2.3	Produkce vajec.....	9
3	Podpora chovu hospodářských zvířat.....	11
4	Možnosti využití cizinců v rámci živočišné výroby	13
4.1	Požadavky uprchlíků na práci v zemědělství.....	13
5	Závěr	17
6	Česko – Německá spolupráce v zemědělství	19
6.1	Zaměstnanost v zemědělství	19
6.2	Podnikatelská struktura agrárního sektoru	21

1 Úvod

Zemědělství v Německu se v posledních desetiletích rozvinulo v silný, inovativní hospodářský sektor. Zemědělství, lesnictví a rybolov dosáhly v roce 2015 produkční hodnoty 52 miliard eur. Celkově v tomto odvětví pracovalo více než 630 000 lidí. V rámci agrobiznisu zemědělství hraje klíčovou úlohu. Podnikání v zemědělství jako celek získalo v roce 2015 odhadovanou hodnotu produkce 445 miliard eur, nebo-li osm procent z celkové hodnoty hospodářské výroby.

V posledních letech se podařilo navázat na tuto významnou pozici i v mezinárodním měřítku – došlo ke zvýšení podílu na trhu, zvýšení konkurenceschopnosti zlepšení exportních příležitostí. Klíčovým požadavkem je produkce vysoce kvalitních potravin pro domácí trh a domácí spotřebitele, ale nejen pro ně. Chov zvířat hraje rozhodující roli v tomto rozvoji zemědělského sektoru.

Tento pozitivní vývoj však čelí v Německu novým výzvám. V některých částech společnosti klesá akceptace intenzivního chovu dobytka. Bez přijetí německou společnostmi je ohrožen jinak úspěšný chov hospodářských zvířat. Velice často se diskutuje postoj veřejnosti, charakter chovu, krmení zvířat, nikoliv léčebné zásahy a používání antibiotik, jakož i emise z hospodářských zvířat. Současně je národní a mezinárodní soutěž vyostřenější.

Úkolem politiky musí být tedy diskuse o již provedených změnách s poukazem na ekonomické podmínky v Evropské unii. Tyto rámcové podmínky musí být navrženy tak, aby negativa byla co nejvíc omezena a společensky přijatelné výrobní procesy byly ekonomicky životaschopné. Správná národní strategie chovu hospodářských zvířat je proto nesmírně důležitá. Výroba mléka, masa a vajec je tradičně součástí německého zemědělství a venkova a je nezbytná. Spotřebitelé oceňují kvalitu a rozmanitost vysoce kvalitních výrobků.

Požadavky na změny v chovu hospodářských zvířat (opakovaně formulované) musí také čelit kritickému posouzení v případech, kdy jsou vedeny cílem zajistit suroviny pro zpracovatelský průmysl v Německu. Spolkové ministerstvo pro výživu a zemědělství (BMEL) se zavázalo k udržitelnému a stabilnímu chovu hospodářských zvířat. Opatření byla zahájena a implementována. Patří mezi ně zlepšení standardů ustájení, výzkumu, cílené financování a dohoda s podnikateli.

Chov hospodářských zvířat byl v posledních letech průběžně rozvíjen za účasti vědy, výzkumu, školení a poradenství. To se týká zlepšení technologií, rozvoj smysluplných parametrů veterinárních, snížení používání antibiotik, jakož i zlepšení využití krmiva a prostorové kapacity.

Chov hospodářských zvířat je dlouhodobou ekonomickou činností s potřebou kontinuity. Státní strategie chovu hospodářských zvířat by měla také nabídnout rozsáhlou administrativní bezpečnost a předvídatelnost prostřednictvím kontinuálního dialogu mezi EU a spolkovými zeměmi. To má eliminovat nejistoty, kterým čelí mnozí majitelé hospodářských zvířat a majitelé domácích farem. S novelou zákona o hnojivech a nařízení o hnojivech na jaře roku 2017 vstoupil v platnost nový zákon o hnojivech.

Bylo dosaženo vyváženého kompromisu mezi zájmy životního prostředí a praktickým řešením pro zemědělství. Nové nařízení chrání před nadměrným hnojením a je přínosem pro zachování kvality vodních zdrojů a životního prostředí. Také vytváří podmínky pro znatelné snížení emisí amoniaku. Jsou však zapotřebí další kroky ke zlepšení dobrých životních podmínek zvířat a snížení dopadu na životní prostředí.

Pojmy "dobré životní podmínky zvířat" spojují oblasti zdraví zvířat, chování zvířat a smyslového vnímání. Pokud jsou zvířata zdravá, mohou se vyvarovat běžného chování a vyvarovat se negativních pocitů (např. stresu a bolesti), lze předpokládat, že dobrý zdravotní stav ovlivňuje dobré životní podmínky zvířat nebo postoje, které jsou pro zvířata přátelské.

Německo by se mělo stát průkopníkem etického zacházení s hospodářskými zvířaty. Dobré životní podmínky zvířat dostávají zelenou. V komplexním balíčku opatření budou vyvíjeny a zaváděny nezbytné rámcové podmínky. Není to jen o dalším vývoji právního rámce a jeho časném ohlášení.

Doprovodná opatření pro diferenciaci produktů prostřednictvím sofistikovaných procesů kvality (stav welfare zvířat), propagace a cílený výzkum a inovace mohou přispět k zlepšení chovu a sníží náklady na chov zvířat a zajistí další ekologicky šetrné formy chovu zvířat. To posílí dlouhodobou konkurenceschopnost chovu zvířat. Cílem nové strategie chovu hospodářských zvířat je zajistit rozvoj do budoucna a nadále zlepšovat toto vysoce rozvinuté odvětví živočišné produkce.

2 Chov hospodářských zvířat v Německu

Chov hospodářských zvířat prochází trvalou strukturální změnou. Definice charakteristických změn je ve všech průmyslových zemích obdobná: zvýšení průměrné hmotnosti, velikosti a výkonu zvířat, zlepšení využívání technologií a zvýšení regionální koncentrace chovu zvířat. Důležitým hnacím motorem změn byl a stále je technologický a chovatelský vývoj, který umožňuje zvýšení produktivity na jednoho pracovníka a vyšší produkci zvířat. Na druhé straně konkurence mezi zemědělskými podniky je dána jejich širokou integrací na trhu a světovou zemědělskou ekonomikou.

Rostoucí mezinárodní integrace ekonomických vztahů, vztahující se na všechny subjekty v hodnotovém řetězci zvířete (zemědělství - zpracovatelský průmysl - komerce) platí, že jsou důležitým činitelem pro hospodářskou soutěž a pro konkurenční postavení výrobců živočišných produktů, které jsou na začátku tohoto hodnotového řetězce. Konkrétně, pokud má tato soutěž formu nákladové konkurence (na rozdíl od cenové konkurence), má za následek provozní růst, racionalizaci a zvýšení produkční výkonnosti zvířat. V oblasti masného průmyslu v Německu stále existuje potenciál, pokud jde o produktové a cenové rozlišení.

V mlékárenském průmyslu existují počáteční trendy diferenciací. Navíc poskytovatelé dostávají signály z trhu, které lze očekávat i od debaty ve společnosti. Spolkové ministerstvo pro výživu a zemědělství vítá podporu zemědělského komisaře pana Hogana za účelem posílení postavení zemědělství v hodnotovém řetězci.

V mezinárodní soutěži se německý hospodářský průmysl v posledních letech úspěšně prosadil. Díky vysoce kvalitním výrobkům bude i nadále úspěšný na bohatých trzích zemí EU i mimo EU, zejména proto, že se očekává nárůst poptávky po zemědělských komoditách v celém světě.

Ceny producentů masných a jiných výrobků a příjmy majitelů hospodářských zvířat se meziročně značně liší. Dlouhodobý trend průměrných příjmů nevykazuje jednoznačný vzestupný nebo klesající trend, ale musí být udrženy pro každý dílčí sektor (mléko, vepřové maso, drůbež, atd.). Nadále existují velké rozdíly v příjmech mezi úspěšnější a méně úspěšnou třetinou podniků v rámci odvětví. Dosud se mnoha společnostem nepodařilo udržet si konkurenční postavení. Zde jsou uvedeny odvětvové i individuální konzultační strategie.

2.1 Produkce mléka

Národní produkce mléka vzrostla mezi lety 2006 a 2016 o 14 procent, z 28 milionů tun na 32,7 milionu tun. Od ukončení platnosti kvótového systému dne 1. dubna 2015 se roční produkce mléka po dočasném zvýšení nezvýšila. Spotřeba také rostla, ale v mnohem menším rozsahu. Německý mlékárenský sektor se po desetiletí intenzivně podílí na mezinárodním obchodu. Mléčné výrobky byly vyvezeny v roce 2014 ve výši 9,1 miliardy EUR a v roce 2016 8,4 miliardy EUR. Dovoz poklesl z 6,6 miliardy EUR v roce 2014 na 5,9 miliardy EUR v roce 2016. Převážná většina zahraničního obchodu se uskutečňuje na jednotném trhu EU.

Počet hospodářství s chovem skotu na mléko klesá po celá desetiletí a velikost zemědělských podniků se podle toho zvyšuje. Přitom každá druhá mléčná kráva v Německu je ve stádě s více než 100 kravami. V závislosti na velikosti regionu a hospodářství existují velké rozdíly ve výrobním systému. V roce 2010 si 57 procent německých mléčných farmářů drželo své krávy na mléko. Vzhledem ke své zemědělské struktuře je tento druh hospodaření stále velice rozšířen, zejména v menších zemědělských podnicích v jižním Německu (Bavorsku), ale má tendenci k poklesu. Pravidelné pasení v létě má 42% dojnic. Pasení krav se často praktikuje převážně pro velikost stáda mezi 50 a 200 dojnicemi (u více než 50 procent farem), zatímco pouze méně než deset procent dojnic o velikosti stáda více než 500 dojnic.

2.2 Produkce masa

Zatímco spotřeba masa v Německu zůstala v posledních deseti letech relativně konstantní, produkce masa vzrostla téměř o 25 procent. Německo je od uplynulého desetiletí čistým vývozcem. V roce 2015 bylo vyvezeno asi 4,3 milionu tun masa a bylo dovezeno asi 2,5 milionu tun masa. Prudký nárůst vývozu byl způsoben hlavně vepřovým a v menší míře drůbežím masem; na druhé straně je vývoz hovězího masa mírně nižší.

V odvětví vepřového masa se výroba výrazně zvýšila, zatímco spotřeba po dlouhou dobu stagnovala a od roku 2010 se mírně snižuje. Německo je od roku 2005 čistým vývozcem a exportní přebytek generovaný vývozem vepřového masa je nyní téměř 3 miliardy EUR ročně. Růst odvětví se však značně lišil od regionu k regionu a byl omezen především na území Dolního Saska a Severního Porýní-Vestfálska.

V důsledku strukturálních změn se nyní ve stádech s více než 1 000 výkrmnými prasaty uchovává přibližně 70% prasnic na výkrm, více než deset procent v hospodářstvích s více než 5 000 prasnicemi na výkrm. Více než 90 procent prasat je drženo na plných nebo částečně roštových podlahách v chovných halách. Výrobní procesy se slámovým lůžkem nebo venkovními klimatickými pouzdry mají vyšší výrobní náklady; Zatím se dokázali uplatnit pouze v malých tržních segmentech.

Německá výroba hovězího masa je silně propojena s mlékem. Zvířata, která nejsou potřebná pro další chov, jsou vykrmována. Chov krav bez tržní produkce mléka hraje v Německu poměrně malou roli. Produkce hovězího masa se snížila z přibližně 1,5 milionu tun v roce 1995 na více než 1 milion tun v roce 2015.

Spotřeba hovězího masa se v tomto období také snížila, avšak v posledních letech se zotavila. V roce 2015 to bylo 1,1 milionu tun (přibližně 13 kg hovězího a telecího masa na jednoho obyvatele). V posledních deseti letech byl podíl porážky na vývozu mezi 39 a 47 procenty. Celkově je obchodní bilance zhruba vyvážená.

Průměrná skladba býků v roce 2015 byla 13 zvířat. Pouze dvě procenta zemědělských podniků mají zásoby více než 100 výkrmových býků, ale téměř 28 procent výkrmových býků je v této velikosti farmy.

Asi 70 procent vykrmené drůbeže jsou kuřata, asi 25 procent krůty a asi 5 procent kachny a husy.

U drůbeže se produkce zvýšila ještě více než u vepřového masa. Například zásoby krůt se od roku 2000 zvýšily přibližně o 59 procent na dobrých 13 milionů kusů. Spotřeba

drůbežího masa se na rozdíl od vepřového masa mírně zvyšuje. Poté, co bylo Německo silným čistým dovozcem, je jeho zahraniční obchodní pozice téměř vyrovnaná.

Regionální a podniková koncentrace dosáhla vysoké úrovně. Více než tři čtvrtiny všech kuřat brojlerů v Německu se nacházejí na farmách s více než 50 000 zvířaty. Téměř polovina národní produkce probíhá v jižní oblasti Weser-Ems. Chov je realizován na podestýlce na podlaze. Hustota osazení se pohybuje mezi 14 a 23 zvířaty na metr čtvereční, v závislosti na způsobu výroby (krátký, střední, dlouhý turnus).

2.3 Produkce vajec

Výroba konzumních vajec v Německu prudce klesla, zejména v letech 2009/2010. Hlavním důvodem byl zákaz týrání nosnic. Od roku 2010 došlo k oživení zásob. U vaječných skořápek a vaječných výrobků je Německo již dlouho čistým dovozcem; v současné době se spotřebuje přibližně 19 miliard vajec a vyrábí se přibližně 13 miliard vajec.

Asi třetina všech nosnic je držena v populacích větších než 100 000 zvířat. Podle oficiálních statistik v posledních letech poklesl význam tříd prvotřídních chovů pro národní produkci; Nejsilnější růst byl zaznamenán ve třídách velikosti zásob mezi 10 000 a 100 000 kusy. Při interpretaci těchto údajů je však třeba vzít v úvahu, že mnoho podniků živočišného původu začalo rozdělovat svou produkci na několik samostatných hospodářství.

Formy chovu se výrazně změnilly v důsledku zákazu klasických klecí. Přibližně 63% nosnic je v současnosti drženo na podestýlce na zemi, 18% ve volném výběhu a 9% v ekologickém zemědělství. Tato změna byla vyvolána poptávkou potravinářského maloobchodu; To učinilo to, že majitelé hospodářských zvířat v Německu investují do alternativních forem chovu.

Dva další faktory urychlily změnu. Na jedné straně celoevropský zákaz klecí, které nejsou vyhovující, a na druhé straně relativně vysoká celní ochrana pro vejce ve skořápce. Oba faktory výrazně omezily schopnost maloobchodníků a spotřebitelů přejít na levnější skořápková vejce ze třetích zemí.

3 Podpora chovu hospodářských zvířat

Nové stáje a modernizace jsou realizovány s podporou vlády i bez ní. Návrh může kromě právního rámce přirozeně ovlivňovat i federální vláda pouze v dotačních programech. V rámci podpory "Zlepšení struktury zemědělství a ochrany" jsou jednotlivé investiční akce zahrnuty do Programu podpory zemědělských investic. Federální a spolkové vlády se společně shodují na principu subvencování. Za financování jsou odpovědné spolkové země.

"Listina pro zemědělství a spotřebitele" v roce 2014 přinesla změnu financování. Podle toho se investiční podpora poskytuje pouze za podmínky, že jsou splněny zvláštní požadavky alespoň v oblasti ochrany spotřebitele, životního prostředí nebo klimatu a v případě investic do ustájení v oblasti zlepšení životních podmínek zvířat. Rozlišuje se mezi základním financováním, na které lze poskytnout dotaci až do výše 20%, a prémiovým financováním s dotací až 40% pro metody chovu, které jsou zvláště vhodné pro zvířata. Požadavky na úrovni premií jsou:

- výchozí nebo pravidelná pastva u dojnic,
- více prostoru pro výkrm býků (do 350 kg živé hmotnosti nejméně 3,5 m² / zvíře, navíc nejméně 4,5 m²),
- o 20% větší stabilní plocha, než je vyžadována u prasnic, jalovic a výkrmů ve spojení s třemi různými typy pracovních prvků,
- nejméně 6 m² plochy pro mladé a chovné prasnice, jejichž ochranné koše mohou být trvale otevřeny po porodu,
- Snížená hustota chovu u krůt, kuřat brojlerů a nosnic.

Zemědělci využívají možnosti financování a investují do lepšího zacházení se zvířaty. Ze zhruba 900 nových stavebních projektů schválených v Německu v roce 2016 dosahuje dobrou úroveň 80 procent prémiového standardu a zhruba 20 procent základního standardu. Je třeba poznamenat, že země Schleswig-Holstein, Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko v současné době nabízejí pouze prémiovou verzi. Kromě toho je prioritou financování přibližně dvou třetin všech případů financování v odvětví mléka a mléčných výrobků.

V rámci trhu a místně přizpůsobených a šetrných podmínek k životnímu prostředí existují čtyři programy podpory:

- Sezónní pasení dojnic, jejich mláďat nebo dobytka.
- Chov dojnic, chovného dobytka, dobytek a prasata nebo prasata ve skupinových zátokách s plochými nebo částečně zdokonalenými plochami a pastvou.
- Chov mléčných krav nebo krav bez tržní produkce mléka, dobytek pro chov, masný skot nebo prasata ve skupinových zátokách s hoblovými nebo perforovanými plochami ustájení.
- Chov mléčného skotu, chovu skotu, hovězího dobytka a prasat na ploché nebo částečně perforované ploše, každý s venkovním boxem a podestýlkou slámou.

- Opatření v současné době nabízí jen několik států. Příčiny jsou složité. V první řadě se země vyhýbají často vysokému administrativnímu zatížení a souvisejícím rizikům zatěžování.

4 Možnosti využití cizinců v rámci živočišné výroby

Migrace je jedním z řady řešení nedostatku zemědělské práce; které samy o sobě jsou jen příznakem a širším strukturálním dilematem v srdci rozvinutých světových ekonomik. Z hlediska řešení deficitů zemědělské práce lze identifikovat čtyři základní typy. Zdá se však, že řada zemědělců se domnívá, že v nadcházejících letech může dojít k nedostatku potravin z důvodu sezónního nedostatku pracovních sil. Jedná se o velký problém.

Přistěhovalectví může být nejoblíbenějším a ekonomicky výhodnějším řešením nedostatku pracovních sil mezi zemědělci v EU (NSR, Velké Británii), jeho celkový makroekonomický dopad však byl nedávno zpochybněn a rostou obavy o sociální a politické důsledky přistěhovalectví.

V současné době je zemědělská práce postavena tak, aby vytvořila trvalou nerovnováhu poptávky a nabídky, pokud jde o dočasnou práci. Výrobní špičky vyžadují sezónní (dočasné) zaměstnance, protože pro zemědělce je příliš nákladné zaměstnávat pracovníky na dobu neurčitou pro sezónní práce. Ale je jen málo lidí, kteří jsou ochotni přijmout nízkou mzdu a nejisté zaměstnání na sekundárních trzích práce. Řešení nedostatku pracovních sil na jedné straně je velmi jednoduché: platit více a / nebo jim nabídnout bezpečnější zaměstnání.

Problém s touto logikou je také velmi jednoduchý: odkud pocházejí peníze? Není k dispozici levné jídlo, pokud je k jeho výrobě nutné použít drahé místní zdroje. Zlepšením zemědělské práce by "zemědělci" nabízeli snížení velikosti sekundárního trhu práce a zabránilo by tak fenoménu "otáčejících se dveří", ke kterému došlo; přičemž zemědělství je považováno za dočasné odvětví "poslední instance" i pro migranty. V USA, která má mnohem delší historii těchto zemědělských "otočných dveří", řada vědců vyzvala zemědělce, aby zlepšili přitažlivost práce, kterou nabízejí: Mnoho farmářů souhlasí a chtělo by vidět lepší plat a podmínky pro řešení nedostatku pracovních sil.

V kontextu migrantů jsou postupy nábory a zaměstnávání ovlivněny normativním chápáním toho, co je považováno za "ideálního" pracovníka, a diskurzemi, které popisují, proč potřebujeme migrující pracovníky v Evropě. Migrující pracovníci z východní a střední Evropy jsou často pozitivně hodoceni zaměstnavateli, na rozdíl od domácích pracovníků, ale také migrujících pracovníků z jiných částí světa, včetně globálního jihu.

Náborové agentury hrají klíčovou roli při formování migračních geografických oblastí doma i v zahraničí. Dělalí to nejen tím, že se podílejí na prostorově selektivním nábory pracovních sil z určitých míst spíše než z jiných (tím, že se na konkrétních místech vybírají pouze tito s dostatečnou úrovní jazykovou), ale významněji - ty, které jsou považovány za "ideální" ve vztahu k obrazům "dobrého pracovníka" a těch, které nejsou.

4.1 Požadavky uprchlíků na práci v zemědělství

Na základě dostupné literatury o volbě povolání a chování spotřebitelů byl vyvinut výzkumný rámec a komplexnější způsoby pro zařazení uprchlíků do práce v zemědělství. Byl rozdělen na čtyři různé jazyky (angličtina, francouzština, arabština a perština), aby byla zajištěna reprezentativnost. Sběr údajů se uskutečnil v listopadu a prosinci 2016 v šesti uprchlických táborech v Dolním Sasku, Hessensku a Bádensku-Württembersku.

Vzorek zahrnuje 104 uprchlíků z různých zemí (25% Sýrie, 16,3% Gambie, 14,4% Afghánistán, Irák 9,6%, 9,6% Irán, 4,8% Kamerun, Eritrea 3,8%, 2,9% Zimbabwe, 2, 9% Pákistán, 1,9% Somálsko, 1,9% Libérie, 1,9% Palestina, 1,9% Alžírsko, 1% Nigérie, 1% Súdán, 1% Turecko). Celkem se zúčastnilo 13 žen (12,5%) a 91 mužů (87,5%). Rozložení pohlaví je u žádostí o azyl v Německu v roce 2015 (30,8% žen a 69,2% mužů), počty byly posunuty ve prospěch mužských uprchlíků.

Věková distribuce v rámci Naopak vzorek žadatelů o azyl v roce 2015 byl ve prospěch mladších věkových skupin (18 do 25 let: 32,7%; pod 30 let: 24%; 30 do 34 let: 9,6%; 35 do 40 let: 13,5%; 40 let do 45 let: 9,6%), které jsou silněji zastoupeny než starší (45 až 50 let): 6,7%; 50 do 55 let: 2,9%; 55 do 60 let: 0%; 60 do 65 let: 1%; 65 let a starší: 0%) (BAMF 2017). Děti jsou v průměru 9,66 let (Std: 3,75, Min: 0, Max: 15) a chodily do školy. Dvacet čtyři (23,1%) mělo nejvyšší školní stupeň "základní", 22 (21,2%) "sekundární 1" a 55 (52,9%) "sekundární 2". Jen tři děti (2,9%) vůbec nechodily do školy. 36 osob (34,6%) uvádí, že nedokončili odbornou přípravu na středním stupni škol (od 18 do 25 let), protože před maturitou nebo složením zkoušek uprchli z domovské země.

Ze zbývajících subjektů má 43 (41,3%) "praktické odborné vzdělávání" a 22 (21,2%) má "vysokoškolské vzdělání (bakalářské nebo magisterské)". Tři z uprchlíků, jak se zjistilo (2,9%) dokonce i "vyšší vědecký titul (doktor nebo habilitační)". Podíl uprchlíků na celkovém počtu 15,4% je také kvůli vysokému podílu uprchlíků vstupujících na trh práce.

Zatímco většina uprchlíků (28,8%) tvrdí, že pracovala v posledním významném povolání v oboru řemesla nebo příbuzné profese, považují se pouze 3,8% (4 osoby) za kvalifikované pracovníky v zemědělství nebo jiném "zeleném povolání". Současně 19 uprchlíků (18,3%) uvedlo, že vlastní zemědělskou plodinu ve své domovské zemi. 40 subjektů (38,4%) má jednoho nebo více vlastníků farmy v rodině nebo v blízkém okruhu přátel.

80 subjektů se přiřadilo k zemědělským dovednostem; Z nich je 11 v pětibodovém měřítku s ohledem na živočišnou výrobu a 12 ve vztahu k tomu, že jejich schopnosti jsou vysoké nebo velmi vysoké. Ze 104 subjektů hodnotí 18 (17,3%) své obecné technické dovednosti jako vysoké nebo velmi vysoké. 19,2% z uprchlíků se přiklání k tomu, že celková prestiž odvětví „zemědělství, lesnictví a zahradnictví“ v Německu je velmi vysoká, 33,7% vyšší, 25% jako mírně vyšší, a pouze 11,5% považuje za nízkou a 12,5% jako velmi nízkou.

Převažuje velká část (57,7%) těch, kteří odmítají pracovat ve výrobě prasat. Toto je pravděpodobně kvůli vysokému podílu muslimů (70,2%) u zkoumaných uprchlíků. Analogicky k pozitivnímu obrazu odvětví a úzké souvislosti se zemědělstvím mnoho uprchlíků - devět subjektů (8,7%), chce v prvním zaměstnání pracovat v Německu jako odborník na zemědělství nebo jiném "zeleném povolání". Další deset uprchlíků (9,6%) ještě nemá žádné zvláštní pracovní pole nastaveno. S ohledem na kariéru v zemědělství, je však problematičtější, že drtivá většina (71, 68,3%) říká, že respondenti v případě svobodného výběru bydliště upřednostňují bydlení v městském prostoru. 26 subjektů (25%) by raději šla na venkov nebo do semi-městských oblastí pouze sedm (6,7%).

Pomocí binární logistické regrese, jsou identifikovány relevantní faktory, které mají vliv na výběr pracoviště uprchlíků v Německu. Binární závislá proměnná je vytvořena z odpovědí na otázku „V jaké profesi chcete primárně pracovat v Německu?“. Proměnná byla nastavena na hodnotu 1 pro "Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybolovu"

a označení číslem 0 pro všechny ostatní charakteristiky. Jako nezávislé proměnné, různé indikátory jsou používány reprezentovat vzdělávací a profesionální zázemí, schopnosti a socio-demografické charakteristiky respondentů. Koeficient stanovení Nagelkerkes R2 je 0,655, takže lze říci dobrou kvalitu modelu (BACKHAUS a kol., 2015).

Hodnoty: Chi čtverec: 35,824; df: 7; Význam: 0,000. Tyto hodnoty potvrzují kvalitu výběru nezávislých proměnných. Výsledky regrese ukazují, že Pravděpodobnost výběru "zelené profese" v Německu se výrazně zvyšuje, pokud je uprchlík původně z arabského nebo zemí Persie či Turecka. Dokonce i nižší věk zvyšuje pravděpodobnost, ale ne významně. Hodnocení vlastních schopností pokud jde o rostlinnou produkci, zvyšuje pravděpodobnost nástupu do zaměstnání v zemědělství výrazně, zatímco dovednosti v oblasti živočišné výroby

snižují tuto pravděpodobnost (nevýznamně). Tento výsledek potvrzuje nižší afinitu uprchlíků k živočišné výrobě, což je již zřejmé. Překvapující je, že obě pracovní zkušenosti v zemědělství (nevýznamně), stejně jako zkušenosti s použitím zemědělské techniky (významně) snižují celkovou pracovní efektivitu/aktivitu německého zemědělství. Naproti tomu se zvyšuje odborná praxe v řemeslné profesi, i když není pravděpodobně významná.

5 Závěr

Zemědělství v Německu se v posledních desetiletích rozvinulo v silný, inovativní hospodářský sektor. To však stojí před velkými výzvami. Cílem strategie chovu dobytka je výrazné zlepšení dobrých životních podmínek zvířat v chovu hospodářských zvířat a snížení negativních vlivů na životní prostředí. Zároveň je třeba zajistit hospodářské základy zemědělských podniků a dodávky udržitelně vyráběného masa spotřebitelům. Jeho cílem je znovu získat širší podporu uprostřed společnosti a poskytnout zemědělcům spolehlivý rámec pro přijaté a konkurenceschopné chov hospodářských zvířat v Německu.

Chov hospodářských zvířat prochází trvalou strukturální změnou. Charakteristické rysy změny jsou podobné ve všech vyspělých zemích: nárůst průměrné velikosti populací a přínos pro každé zvíře, zvyšující se používání technologií a v mnoha případech také rostoucí regionální koncentrace zvířat. V mezinárodní soutěži se německý hospodářský průmysl v posledních letech úspěšně prosadil. V odvětví mléka a masa, zaznamenal celkově rostoucí výrobu, což má za následek expanzi obchodního přebytku a stagnující domácí spotřebu.

Zavedení strategie chovu zvířat a změna podmínek ustájení si vyžádá čas a peníze. Ústředním problémem pro strategii hospodářských zvířat je zvýšit finanční prostředky nezbytné pro pokrok v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a ochrany životního prostředí u hospodářských chovů zvířat a současné zajištění ekonomické životaschopnosti zemědělských podniků trvale. V zásadě jsou zde zvažovány tři výchozí body: platby spotřebiteli, úspora nákladů prostřednictvím inovací a plateb ze státního rozpočtu.

Federální program Trvale udržitelná zemědělská zvířata se snaží rozvíjet inovace a propagovat je v široké zemědělské praxi. Jedním z cílů je snížení konfliktu cílů mezi dobrými životními podmínkami zvířat a ochranou životního prostředí. Motivace a ochota mnoha zemědělců zlepšit životní podmínky chovu hospodářských zvířat je vysoká. V nadcházejících letech se rozvinou "stáje budoucnosti".

Struktura podpory investic (AFP) je již pevně zaměřena na otázky dobrých životních podmínek zvířat. Na tomto základě bude AFP dále rozvíjeno jako důležitý pilíř strategie chovu dobytka pro nové budovy a přestavby stájí.

Chov zvířat a půda patří dohromady. Pouze farmy s vyváženým vztahem mezi živočišnou populací a oblastí jsou dotovány.

Antibiotika jsou povoleny pouze v chovu hospodářských zvířat po předchozím posouzení rizika.

6 Česko – Německá spolupráce v zemědělství

Zemědělství v Německu se v posledních desetiletích rozvinulo v silný, inovativní hospodářský sektor. Zemědělství, lesnictví a rybolov dosáhly v roce 2015 produkční hodnoty 52 miliard eur. Celkově v tomto odvětví pracovalo více než 630 000 lidí. V rámci agrobiznisu zemědělství hraje klíčovou úlohu. Podnikání v zemědělství jako celek získalo v roce 2015 odhadovanou hodnotu produkce 445 miliard eur, nebo-li osm procent z celkové hodnoty hospodářské výroby.

V posledních letech se podařilo navázat na tuto významnou pozici i v mezinárodním měřítku – došlo ke zvýšení podílu na trhu, zvýšení konkurenceschopnosti zlepšení exportních příležitostí. Klíčovým požadavkem je produkce vysoce kvalitních potravin pro domácí trh a domácí spotřebitele, ale nejen pro ně. Chov zvířat hraje rozhodující roli v tomto rozvoji zemědělského sektoru.

Změny globalizace se neprojevují ve společnosti pouze v ekonomice, politice, sociální a kulturní sféře, ale i v podmínkách vývoje současného zemědělství a celého agrárního sektoru v jeho horizontálních a vertikálních souvislostech. Změny se dotýkají celého segmentu ekonomiky spojeného s výrobou, zpracováním, distribucí a realizací zemědělských produktů a s nimi souvisejících služeb. V daných souvislostech mohou zasahovat i do produkčních a mimoprodukčních vazeb zemědělství.

Zemědělství je termín popisující produkci potravin a krmiv a nebo i jiných produktů prostřednictvím cíleného pěstování rostlin a chovu domestikovaných zvířat. V mimoprodukčních vazbách se zemědělství zároveň s ochranou životního prostředí zaměřuje na rozvoj hospodářské a sociální sítě venkova, změnu klimatu, vodního hospodářství, bioenergetiky a biologické rozmanitosti. Charakteristickým rysem zemědělství je taktéž vázanost na půdu. Půda je živým organismem, který nelze substituovat jiným výrobním faktorem a je aktivní činitel zemědělského výrobního procesu.

Německo je rozvinutý průmyslový stát s vyspělým zemědělstvím, které tvoří v dané ekonomice necelou dvouprocentní část. V Německu neustále přetrvávají rozdíly mezi oběma částmi sjednoceného Německa, ale i přes to je Německo hospodářsky třetí nejsilnější země světa. Německo je největším světovým dovozcem zemědělských produktů a zároveň má vysokou úroveň vývozu zemědělských produktů. Německo je neopomenutelnou součástí nejen pro státy patřící do EU, ale pro celou Evropu a státy patřící mimo ni. Proto je důležité poznat německé zemědělství a jeho zemědělskou politiku.

6.1 Zaměstnanost v zemědělství

Zemědělství se v Německu velmi zmodernizovalo a význam průmyslu a služeb se zvýšil. Snaha o růst produktivity práce pak vede ke snížení významu zemědělství jako zdroje pracovních míst. Podíl obyvatelstva zaměstnaného v sektoru zemědělství, lesnictví a rybářství na celkové zaměstnanosti SRN je nejmenší ze všech odvětví. Pohybuje se v posledních letech kolem 2 % z celkově aktivního obyvatelstva.

Celková zaměstnanost obyvatelstva v zemědělství, lesnictví a v rybářství vykazuje dlouhodobě klesající tendenci. V roce 1991 pracovalo v sektoru přes 1,01 mil. osob. V roce 2009 tento počet pracujících byl téměř na polovině (0,5 mil. pracujících). V následujících dvou letech se tento počet zaměstnaných snížil téměř o další polovinu.

Globální, národní a regionální trendy způsobily zvýšení požadavků na kvalifikovanost pro některá povolání mezi které patří i zemědělský sektor. V průběhu posledních let odvětví zemědělství přes celkově klesající počet činných osob dokázalo zvýšit výkonnost vzdělávání, zvláště v nových spolkových zemích a může za celé Německo vykázat téměř kontinuální tendenci k růstu vzdělanosti. V zemědělských profesích se na začátku roku 2004 školilo 38 170 mladistvých v rámci podnikového vzdělávání. Proti předešlému roku stoupl počet školených žáků o zhruba 3,4 % (+ 1 256). Přírůstky byly zaznamenány ve starých (+ 3,6 %) i v nových spolkových zemích (+2,9 %). V desetiletém srovnání dokonce došlo ke zvýšení počtu mladistvých o zhruba 28 %. Zvláště je nutno zdůraznit přírůstek proti roku 2003 v oboru vinař (+10,4 %), zemědělec (+5,8 %) a chovatel (+4,9 %).

Spolková vláda podporuje finančně mezinárodní praktikantské programy a podporuje tak získávání profesní kompetence u mladých odborných pracovníků v odvětví zemědělství (Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2006). Význam zemědělství, lesnictví a rybářství pro národní hospodářství SRN nelze podceňovat i přes skromný podíl primární agrární produkce na tvorbě HDP a relativně malou zaměstnanost. Podle údajů Spolkového svazu rolníků (DRV) je v souvisejících produkčních dodavatelských oborech a zpracovatelských řetězcích, v tzv. agrobyznysu (zemědělské stroje, hnojiva, potravinářský obchod aj.), zaměstnáno přes 4 mil. lidí, tj. kolem 10 % všech pracovních sil.

Tab. 1: Rozčlenění pracujících v rámci zemědělského sektoru (zdroj: www.bmelv.de)

rok	podnikající v oblasti		osoby zaměstnané	dočasně zaměstnani	profesní zemědělci
	plný úvazek	vedlejší úvazek			
2005	3 120	2 370	13 600	14 200	131
2006	3 110	2 450	13 700	13 850	287
2007	3 160	2 300	13 950	13 450	453
2008	3 230	2 400	14 400	13 500	485
2009	3 280	2 440	14 800	13 600	533
2010	3 320	2 500	15 050	13 900	560

rok	příjmy		zemědělství zákazníci	investice	podíl na trhu v UMV
	celkově	v rámci zemědělství			
	Mill. €				
2005	2 160	1 485	325 000	440	85
2006	2 250	1 530	315 000	415	85
2007	2 365	1 610	310 000	455	86
2008	2 560	1 710	310 000	520	86
2009	2 650	1 780	305 000	545	86
2010	2 810	1 850	300 000	595	85

Podnikajících osob v období 2005 - 2010 na plný úvazek v zemědělském sektoru je vyšší, jak počet podnikajících na vedlejší úvazek. V roce 2005 a 2006 byl počet zaměstnaných na plný úvazek oproti počtu dočasně zaměstnaných vyšší. Od roku 2007 se tento trend změnil a počet dočasně zaměstnaných přesáhl výši u počtu zaměstnaných na plný úvazek. Spolková vláda podporuje finančně mezinárodní praktikantské programy a podporuje tak získávání profesní kompetence u mladých odborných pracovníků v odvětví zemědělství, a proto roste počet kvalifikovaných zemědělců.

6.2 Podnikatelská struktura agrárního sektoru

- tradiční zemědělství: hospodaří zde rolníci a právnické osoby;
- zemědělská družstva: východní Německo, navazuje na LPG;
- ekonomicky silné podniky.

Počet zemědělských podniků SRN se v posledních letech trvale snižuje. V období let 2003 - 2008 šlo o úbytek téměř o 10 %. V roce 2008 hospodařilo podle údajů statistického úřadu na ploše kolem 16,9 mil. ha celkem 370 800 farem. Podíl zemědělské půdy přitom činil 61,7 %, t.j. kolem 10,4 mil. ha. Oproti roku 2005 se rozloha obhospodařované plochy prakticky nezměnila, zato počet podniků klesl o 4,9 %. Počet zemědělských podniků v Německu klesl během deseti let o 27%. Největší redukce počtu farem jsou zaznamenávány v pásmech 2 - 30 ha, naproti tomu se zvyšuje počet farem hospodařících na více než 75 ha, respektive s více než 100 ha.

Průměrná hektarová rozloha na farmu se zvýšila na téměř 46 ha. Výsledky ukazují na pokračující strukturální trend ke zvětšování rozlohy farem. Zemědělské podniky ve starých spolkových zemích hospodaří na plochách pod celoněmeckým průměrem hektarových výměr. Podniky v nových spolkových zemích naopak většinou na ploše přesahující 200 ha. 23% zemědělských podniků má další nezemědělské aktivity. Z celkového počtu podniků jsou cca 4% podniků s ekologickou produkcí. Ekologické zemědělství se v posledních letech velmi rychle rozvíjí. (Katrin Bock; www.bmelv.de).

Za šestnáct let klesl v Německu počet farem z 541 tisíc na 349 tisíc. Zmizela tak více než jedna třetina hospodářství. V souladu s tímto poměrně vysokým tempem koncentrace narostla výměra průměrné německé farmy ze 31,1 ha na 48,5 ha, tj. cca o 56 %. Vývoj byl přitom zcela odlišný v nových a starých zemích. Zatímco na západě průměrná výměra farem rostla, tak na východě klesala, to ale bylo způsobeno nárůstem počtu malých farem, nicméně řada velkých hospodářských celků zde zůstala.

Podniky nad 100 ha dnes již obhospodařují přes polovinu zemědělské půdy. Přesněji vyjádřeno 9,1 % podniků obhospodařuje 52,2 % půdy. Takzvaný práh růstu, pod kterým farem ubývá a nad nimž jich přibývá, se kontinuálně posouvá výše. Ve starých spolkových zemích ležela tato hranice na začátku 80. let na úrovni 30 hektarů, v 90. letech na 40 hektarech a v roce 2007 přibývaly už jen podniky, které překračovaly velikost 75 hektarů (www.ilfa.cz; www.eurostat.eu).

Dle Svazu marginálních oblastí (Svaz marginálních oblastí, 2009) počet podniků zabývajících se živočišnou výrobou klesá ještě rychleji než celkový počet farem. Toto je přisuzováno uplatňovanému systému Cross Compliance, který je aplikován v rámci SZP a ukazuje se, že by mohl znevýhodňovat smíšená hospodářství, tj. s kombinací rostlinné a živočišné výroby. Důsledkem je existence subjektů praktikujících pouze rostlinnou

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

JERUZALÉMSKÁ 1283/9
110 00 PRAHA 1 – NOVÉ MĚSTO
ČESKÁ REPUBLIKA

výrobu a na druhé straně subjektů provozujících stáje se zvířaty bez pozemků, či jen s minimem pozemků a vykazujících vysoké intenzity chovu skotu (www.lfa.cz).